

НАША НІВА

Год VII.

7 чэрвяня (іюня) 1912 г.

№ 23.

ТЫЕ, КАТОРЫЕ ПАСТАНАВІЛІ ЗАСТРАХАВАЦЦА,
НІХАЙ ЗВЕРНУЦЦА Ў

Першае Узгемнае Таварыство Страхаваньня Жыцьця 1902 г.

дзеля того, што аснаўною думкай організатороў гэтага чиста ўзаемнага Таварыства было зрабіць страхаванне жыцьця агульнастуным, спадзеючыся, што страхаваце лі самі патраціаць раздзяліць свае ашчаднасці між сабой і абайдуцца без дарагіх услуг акційных кампаній.

Беручы пад увагу гэтую сур'ёзную і важную мату „Першага ўзаемнага Т—ва Страхаваньня Жыцьця“, пры апрацаванні уставы, варункоў страхаваньня і тарыфу была звернена асаблівая увага на тое, каб, не нарушыўши асноў устойчивасці і моці Т—ва і не вымагаючи пры тым кругавой паруки ад членоў Таварыства, захаваць поўную ўзаемнасць і даць членам Таварыства найбольшыя льготы, якіх толькі можна дабіцца ў дзеле страхоўкі жыцьця.

Вынікам гэтага кірунку сталіся аснаўные льготы страхавацелёу „Першага ўзаемнага Т—ва Страхаваньня Жыцьця“.

Усе страхавацелі ёсць праўдзівые члены Т—ва, каторм устава Т—ва і полісныя варункі заручаюць:

1) Поўную ўзаемнасць без кругавой паруки (атвественнасці членоў), а іменна: учасце у агульных сабраннях, ў выбарах с паміж сябе Праўлення і Рэвізійнай Камісіі, с правам быць выбраным, ў зап'верджэнні тарыфу, съмет і атчоту, у раздзеле даходу і др.

2) Самыя танные прэміі з участвем усіх страхаваце лі даходах;

3) Самыя льготныя варункі разерочки аплаты прэмій;

4) Поўную свабоду падарожы і заніцьця.

5) Нетыкальнасць і базиспорнасць полісу;

6) Найвышэйшая сума выкупа на выпадак перадтэрміновай астаноўкі страхаваньня, права прыстаноўкі і аднаўлення страхаваньня.

7) Спэціяльнія пазыўкі для выплаты прэмій;

8) Выкупныя і рэдукціраваныя суммы—вышэй другіх і наказываюцца ў полісах.

Упраўленыне Літоўска-Беларускага Округа.

Вільня, Георгіеўскі праспект 4.— Тэлефон № 830.

Патрэбныя руціны агенты.

За апошні тыдзень.

3 Расці.

Выбары, выбары і выбары—весь чым займаецца цяпер уся Расці. Хто перэважыць на новых выбарах у Часцівёртую Думу? Якая

парція будзе ў ей камандаваць, як самая сільная? Гэта пытаньня, на каторм дасць отказ ужо недалёкая будучына.

Ня дзіва, што ўсе так востра прыгатаўляюцца да выбороў: ад таго якая парція будзе мець у Думе найболей галасоў, залежыць

шыю, ды ўсё шырэй расцягіваў рукамі меҳ гармонікі.

На ганку сваёй хаткі, як круг апусціўши галаву, сядзеў мельнік „крывы Саўка“, як клікалі яго вясковыя, а побоч яго кудлаты сабаки.

Крывы Саўка быў ешчэ малады дзяцюк, але надта брыдкі: твар рабы, як мухамор, вочки маўзелькі, як у мышкі, а у прыдатак ешчэ аднаклубы і падхромыў.

Ніхто цяпер гэтак, як ён не прыслухаўся да песні гармоніка.. Журба па каханай дзяўчыне гэтак перабіла яго маладое сэрцё, што дзіўна было. Любоў рабіла яго чуткім, любоў, як вясенняя зарніца гарэла у яго душы, ды панавала над ей...

Меў нешчасце крывы Саўка палюбіць маладую дачку свайго суседа, а для гэтага калекі, як ён палюбіць нешчасце вялікое..

І замарнеў чэлавек без сна і без ядя... Перэд вачима толькі адзін абраз маладзенъкай Гануль

уся будучая работа Думы. Трайція Думай цяць гадоў кіравалі „акціярысты“ у хаўрусе с „прамі“ і „нацыоналістамі“, а што зрабіла (ци, лепей, чаго не зрабіла) Трайція Дума, ведаем усе. На адным з апошніх заседаньнёў паднялі у Думе праект, каб цяжкі караці селян за парубкі лесу, і толькі тады дэпутаты-селяне усіх партый выступілі разам з „левым“, „трудавікам“ і партіей „народнай свабоды“ і аткінулі той праект. Затое ж Дума аткінула і закон аб тым, каб за зьдзек над жывёлай суд караў вінаватых...

Дума працуе поўным ходам, каб хутчэй скончыць усе свае работы і раз'ехацца на лета. Іншыя дэпутаты з далёкіх старон—напрыклад, з Сыбіры—загадзя пачалі да хаты, каб прыгатаўляцца да новых выбороў, лічучы, што ўсё роўна Дума разбрала больш уселякі драбніцы. Хаця пападаюцца і важныя справы: так, Дума скасавала залежнасць селян ад памешчыкоў, каторая ешчэ дагэтуль захавалася на Каўказі; зацьвярдзілі і закон аб крэдыце для гарадоў і земств, хаця „акціярысты“ таго яго урэзали, што ён здаволіа патрабу земств і гарадоў хіба „ў пяцідзесятай часці“, як казаў дэпутат Глебов.

Бюджэт (съмету гасударстваўных даходоў і расходоў), каторы Дума скончыла разгледаць толькі підаўна, Гасударствены Савет разбраў вельмі скора і 17 стацьцей, па каторым Дума урэзала асыгноўку грошы міністэрствам, зацьвярдзілі так, як хацелі міністэрствы. На заседанні Савета міністэр фінансоў, Коковцов, паўстаў і пропці пастаўлены Думы, каб паменшыць акцыі на пукер на 75 к. с пуда.

І ў Савеці ўсе справы разбралацца лішне ўжо шпарка. Відаць, што блізка канец.

3 заграніцы.

У палітыцы той пан, хто мае сілу. Дагэтуль на моры найвялікшым панам была Англія: ніводная дзержава ня мела такога вялікага

кі і нешта ўсё смокчыць яго сэрцё да крыві.

Чуе Крывы Саўка вокліч сваёй вялікай болі у гармоніку і працяглы стогн вырываецца у яго:

„Толькі на сльёзы Бог мне вочы даў?..

„Толькі на боль Ён мне грудзі даў?..

„На які чорт жыць на съвеці гэткаму адзінокаму?..

Але каб Крывы Саўка у гэты час паглядзеў якіе рахманы, добрые вочы кудлаты сабака на яго выставі, як ён віляў хвастом і гэтак жаласна пішчэў, то ён бы ня думалі што ён гэткі адзінокі. Кудлаты сабака надта добра разумеў боль свайго гаспадара.

У глыбі лістэрнага возера купаўся залаты, круглы месяц. Гармонік даўно змоўк, бо дзяцюк той паехаў на начлег. Сумнай зрабілася ноч. Толькі адзін Крывы Саўка нават не крануўся с свайго мейсца.. У гэты часы час думы, як грыбы расцілі у яго сэрцы і з яго сухіх вусноў часта вырыва-

лі моцнага ваенага флоту (караблі), як англічане. Але ведама ўсім што і дужога чэлавека могуць перэмагчы слабейшыя за яго, калі яны на яго накінуща супольнымі сіламі. Ведала гэта і Англія: яе найбольшы конкурэнт у марской таргоўлі, Немеччына, каб перрабіць ей гандэль, апошніе гады пачала будаваць усё больш і больш ваенных карабліў, манючыся зраўнавацца з англічанамі—а хаўрусьнікі немец—Італія і Аўстрыя гэтак сама не кідалі павялічываць свой флот. Такі трайны хаўрус пачаў крыху непакоіць англічан, і яны надумаліся зрабіць вось што.

У Средземным моры Англія вядзе вялікі гандэль, і тут ей трэба мець заштыту для сваіх тарговых карабліў. Але з гэтым морем сумежны Аўстрыя і Італія, і з гэтай прычыны англічанам трэба дзяржаць тут гэтулькі броненосці, каб мець больш сілы, чым Аўстрыя і Італія разам. Значыць, добрая частка англійскага ваенага флоту павінна тутака вечна пілнавацца, а тым часам на Немецкім моры, каторое аддзеляе Англію ад Немеччыны, ёсць для англічан ешчэ больш вораг—немецкі флот. Проці яго і прыходзіцца кіраваць усю марскую сілу Англіі: калі толькі немцы перасіляцца англічан на гэтым моры, яны, маючы больш сухапутнага войска, чым Англія, могуць перэвязьці тое войско праз морэ і напасці на Англію па сушы ды зваеваць яе зусім.

Вось, англічане і зрабілі цяпер такі угавор с Францыей: Францыя свой ваенны флот пасылае у Средземнае морэ і будзе тут бараніць англійскі гандэль, шльнуючы, каб французскіх броненосціў было заўсягды больш, чым італьянскіх і аўстрыйскіх. Затое Англія ўвесі свой флот перэвядзе бліжэй да Немецкага мора і будзе бараніць берагі Францыі ад Немецкага мора, калі-б тые памкнуліся напасці на французозу. Такім парадкам Англія будзе мець проці немецкімі такі флот, што нават, калі-б з немцамі злучылася Амэрыка, англічанам страху німа.

лося!—Тфу! каб цябе немач, каб цябе!

Амаль ня кожын чэлавек мае сваё характэрнае слаўцо. Здаецца адно слово, але не адно значэнне маецца яно: трэба прыкметіць якім тонам вырываецца гэтае слова калі ён гаворыць ад нуды, калі ад радасці, калі ад злосці і т. д.

— Тфу! каб цябе немач, каб цябе!...

— Ці ткі Гануля ня ведаець, што я яе гэтак люблю?

О, яна ведаець!

І успомніў ён, як адзін раз яна была у яго на пададнай рабоці і жала жыта. Ён тады тайком пазіраў на яе круглыя, белыя плечы, доўга пазіраў, пакуль яна гэтак усхапілася, бытцым пчэла ей у плечы ўкусіла... і як зірнула яму у вочы, дык аж дрыжака прабегла яго...

С таго часу яна уцекаець ад яго і надта яго байдца.

Тфу! каб цябе немач, каб цябе...

Для немецкого гэта навіна—ўсёроўна, як гром з яснага неба. Пакуль Англія будзе дужэйша на моры за іх і за Амэрыку разам, а французскі флот будзе перэважываць італьянскі і аўстрыйскі, панамі мора астануцца Англія і яе хаўрусніца Францыя.

Неудача.

Уесь съвет ведае, якую вялікую вагу мае для кожнага народа прасьвета. Не здарма кажуць, што французаў зваюцца на вайне з немцамі, нямецкі народны вучыцель. І праўда: не муштрока салдатоў, а прасьвета перэважыла ў тэй вайне, — перэважыла шэрэй армія народных вучыцелей.

Калі падумадзь, які атказ на сваю душу бяра народны вучыцель перад сваім бацькоўшчынай, калі прыраўнаваць да гэтага той невялікі запас знання, які дае яму вучыцельская сэмінарыя, дык не вясёлье думкі родзяцца ў галаўе аб нашай прасьвете. Разумеючы, што сэмінарыя дае вучыцелю лішне мала ведамасцей, што яна зусім слаба развівае яго, лепшыя людзі ўсея Расеі парушліся аб тое, каб кожын год у летку, калі ў школах работа спыняецца, вучыцель мог скарыстаць з вольнага часу і павялічыць свае ведамасці, пачуць, што новага прыдбала сусъветная навука, і занясьці пасъля і тые ведамасці, і новые спосабы вучэння у сваю школу, падзяліцца ўсім гэтым з вёскай. У Маскве і Пецербурзе праз колькі ўжо год устраіваліся летніе курсы для вучыцелей, дзе іх вучылі прафэсары і лепшыя педагогі.

Нам даводзілася бачыць наших вучыцелей, калі яны верталіся да моў с тых курсоў. Гэта былі ўжо нейкіе новыя людзі. Вясёлье, бойкіе, съядомныя сваім вялікай задачыя нясьці съвет у народ, яны з глыбокай верай глядзелі ў будучыні і рваліся да работы, бо ведалі, што не с пустымі рукамі выйдуць на родную ніву. Інакшымі вачыма пазіралі яны на съвет Божы. — І с кожным годам узрасталі лік вучыцелей, ахвочных пазнаць праўдзівую навуку.

Сёлета нейкі дрэнны вецер наляцеў і змёў тое, што было зроблена працай лепшых людзей: у Пецербурзі забаранілі аткрыць летніе курсы, і надзея грамады вучыцелей праўпали на гэты год.

Ведама, гэта для народных вучыцелей цяжкі удар: нікая кнішка ня може ім дастаць таго, што давало жывое слово. Але апускаць руки ешчэ рана: мό толькі гэты год такі неудалы, мό праз год удастца нагнаць тое, што праўпу-

шчэно сёлета. Раз у вучыцелёў будзе згаданыя навукі, то яны нават і с кніжкі здаюць багата скарыстаць; паможэ ім у гэтым шчырая ахвота служыць роднай старонцы.

Н.

Аткрыцьце вінаватых.

Цяжкае абвіненне узложылі чорнасоценцы на жыдоў, вінаватыя іх у забіцці ў Кіеві хлопчыка Юшчынскага „на мацу“. Уесь съвет уздыгнуўся, пачуўши, якіе нягодныя выдумкі пашыраюць між цёмнымі людзьмі у дваццатым сталецці. І калі падзрэнне ў забіцці Юшчынскага упало на жыда Бэйліса, бо нехта бачыў, як хлопчык гуляў нідалёка ад яго хаты, дык усе паступовыя газеты пісалі, што гэта аблытка, каторая выясняцца на судзе. Цяпер выявілася, што і за праўды гэта была аблытка.

Поруч з офиціяльнім следствіем пачалі працаўцаў над раскрыццем вінаватых двое людзей, журналіст Бразуль-Брушкоўскі і быўшы начальнік сыскной паліцыі, Красоўскі. Ім удалося дайсьці да найлепшых рэзультатоў пры развіцьці агульна-людзкай цывілізаціі. Гэту думку праф. А. Д. Гравадовскага паддзяржывае ешчэ вядомы францускі экономіст, Шарль Жід (Charles Gide), каторы вучыць, што ад самага пачатку цывілізаціі чэлавечество ідзе ў далейшаму развіцьцю, поступу толькі праз народы. Але, на гледзючы на ўсе навуковыя выводы, у нас, як ужо мы раней казалі, ёсць шмат прыхильнікоў дэнацыяналізаціі, зіштажэння ў народзе яго нацыональных асобенасцей: адны проста не прызнаюць беларусам права на развіцьце сваей асобенасці, свайго „я“, бо кажуць, што ніякіх беларусоў німа; другіе, хадзя і згаджаюцца, што кожны народ мае права да развіцьця ўсаго свайго роднага, але ўсё-ж такі думаюць, бытцым, даючы народу гатовую культуру чужой нації, яны памагаюць пашырэнню культуры. Першым зусім на будзені атказаўца, бо, ведама, нікая праўда іх не інераканае. Каб ж атказаўца другім, прыдзецца крыху астанавіцца над пытаньнем аб асуміляцыі (перэварачываньні з аднай нації у другую) і паказаць, што жаданне зіштажэніць нацыональные асобенасці беларусоў і зраўнаваць іх з другімі народамі заместа карысці прыносіць вялікую школу не толькі для мейсцовой культуры, але і для сусъветнай.

Калі хто з добрай волі карыстае с того, што вытворыла іншая культура, напрыклад культура суседоў, то пры гэтым унутрэнняя часць, душа яго, каторая звязана з народнымі поглядамі, звычаяямі і т. д., астаетца і на далей такая, як была у яго. Вось, у гэтакім прынѧцьці агульна-людзкіх вартаўшчыц, думак, ідэй і т. д.—німа гвалту, а ёсць супольная праца розных культур, ёсць прысвяньне „апэрцэнцыі“, а не асуміляцыі.

Калі-ж чужая культура пры-

што на целі было шмат ран, доўга не задумываючыся абвінаваці жыдоў, бытцым гэта яны забілі хлопчыка і кроў яго ўзялі „на мацу“.

Цяпер суд загадаў зрабіць новае съледствіе і праверыць тое, што аткрылі Красовскі і Бразуль-Брушковскі.

Ці маєм права быць беларусамі? *

II.

Народная творчасць — гэта апошняя мэта, каторую назначае сама прырода; толькі праз іх творчасць, а не іншую можна дайсьці да найлепшых рэзультатоў пры развіцьці агульна-людзкай цывілізаціі. Гэту думку праф. А. Д. Гравадовскага паддзяржывае ешчэ вядомы францускі экономіст, Шарль Жід (Charles Gide), каторы вучыць, што ад самага пачатку цывілізаціі чэлавечество ідзе ў далейшаму развіцьцю, поступу толькі праз народы. Але, на гледзючы на ўсе навуковыя выводы, у нас, як ужо мы раней казалі, ёсць шмат прыхильнікоў дэнацыяналізаціі, зіштажэння ў народзе яго нацыональных асобенасцей: адны проста не прызнаюць беларусам права на развіцьце сваей асобенасці, свайго „я“, бо кажуць, што ніякіх беларусоў німа; другіе, хадзя і згаджаюцца, што кожны народ мае права да развіцьця ўсаго свайго роднага, але ўсё-ж такі думаюць, бытцым, даючы народу гатовую культуру чужой нації, яны памагаюць пашырэнню культуры. Першым зусім на будзені атказаўца, бо, ведама, нікая праўда іх не інераканае. Каб ж атказаўца другім, прыдзецца крыху астанавіцца над пытаньнем аб асуміляцыі (перэварачываньні з аднай нації у другую) і паказаць, што жаданне зіштажэніць нацыональные асобенасці беларусоў і зраўнаваць іх з другімі народамі заместа карысці прыносіць вялікую школу не толькі для мейсцовой культуры, але і для сусъветнай.

Калі хто з добрай волі карыстае с того, што вытворыла іншая культура, напрыклад культура суседоў, то пры гэтым унутрэнняя часць, душа яго, каторая звязана з народнымі поглядамі, звычаяямі і т. д., астаетца і на далей такая, як была у яго. Вось, у гэтакім прынѧцьці агульна-людзкіх вартаўшчыц, думак, ідэй і т. д.—німа гвалту, а ёсць супольная праца розных культур, ёсць прысвяньне „апэрцэнцыі“, а не асуміляцыі.

Калі-ж чужая культура пры-

*) Гл. № 22 „Нашай Нівы“.

Вось яна сядзіць с кіслай мінай цымкае вуснамі і ківае галавой ваўсе бакі з зусім заплюсненымі вачамі, каторые сілілася раскрыць і ніяк не магла. А съветласць, хадзя ешчэ і слабая, бязсонечная, як прадвеснік яснага летняго дня, балюча рэзала недаспансце вочы. І Дарота с заплюсненымі вачамі як наэлектрызаваны аўтамат пачала далоўкі з пасыцелі. І толькі цяпер калі усторкнулася на свае жывыя ногі хапілі яе цяготы, страпіла вагу і завіхляўшыся чучы не паліяцела на зямлю, але ў час спахвацілася і зара прыйшла ў сябе. —Ах каб цябе кадук! я ужо ці не заспалася. Трэба хутчэй будаць Змітрака. Што там цэрамоніца, ніхай поўднем съпіць, а то-ж гроши трэба пладціць, вось ніхай і зарабляе.. Трэба хоць-бы крошку раней выгнаць за другіх на съвежае зьевезнае ўчора ржанішчэ, а то, як ўзапруца ўсім табуном ўсю траву здратуюць. —З гэтымі славамі Дарота узялася неатстанна штоухаць васьмігадовага Змітрака, каторы служыў у іх за падкінуў, паміма яе ўласнай волі.

щэпляеца *івалтам*, хадзя і культурнымі способамі, тады супольнай працы культуры і свабоднага прысвяньня адным народам таго, што стварыла культура другога, німа; наадварот, тады родзіца жаданье накінць свае асобенасці другому народу і перэрабіць яго на свой капыл, значыцца, *асыміляваць*. І вось у гэтым прыпадку, як ты, што рупяцца ўсе культуры зрабіць падобнымі аднада аднай, так і нашы цяперашніе *нацыяналісты*, робяць вялікую гісторычную аблылку. Но і запруды: ді можна апрацаўваць нейкую ўсё агортывающую культуру, адну для ўсіх? Ці знаем такі народ, каторы може апрацаўваць культурныя формы, каторыя пасъля будуть здатнымі для розных народоў? — Не.

Таксама непраўдзіва, бытцым гісторычнае права вядзе да таго, што меншыя народы зліваюцца з большымі, і што пасъля мае вытворыцца нейкі адзін сусъветны народ. Так, у гісторыі вядомы такіе здарэнні, калі цэлны народ, пасъля большага ці меньшага здзеку, губіў свае духоўныя асобенасці, сваю душу,—але тады былі зусім іншыя варунікі, іншыя часы, непадобныя да цяперашніх. Даўней, напрыклад, падчас фэодалізму і першых часоў развіцьця капіталізму, культурнымі жылі толькі *вархі*—духоўныя асобы, шляхта і мешчанства. Народ на меў ніякай вагі. Тады і духоўная культура, агулам кажуць, была бедная і шырналася не пры помачы жывой гутаркі, а перш пры помачы мёртвай лацінскай мовы і пасъля—чужой для іншых народоў францускай. Здаецца, што тады, калі панавала універсальная, сусъветная мова, і павінен быў наступіць момант для найбольшаго развіцьця такай літаратуры для ўсіх, у каторую кожны народ мог узложыць цэгліну з свайго „я“. Але тутакі спраўдзіўся іншоў нязменны закон, каторым кірчеца ўесь съвет: тварыць культурныя рэчы ўсесусъветнай вартасці можна толькі у сваей роднай мові. І дзеля таго, калі пачала развіцацца мова кожнага асобнага народа, калі ўсе мовы пачалі лічыцца культурнымі, тады мы і бачым аgramadны расцьвет францускай, німецкай, італьянскай літаратуры і т. д. І на дзіве: родная мова так моцна звязана з развіцьцем думак, з развіцьцем вобразнасці у чучыцца, што абліндуе яе пры літаратуранай творчасці нельга. Кожная мова, паведлуг Гумбольдта, так зраслася з унутрэнай натурай чэлавека, што яна становіцца ня толькі мэханічным спосабом для выказывання думак, але ёсць і духоўны рэзультат думанія. Вядомы псы-

І думы, як грыбы, павырастаяць у яго сэрцы; а над усімі думамі ўсё Гануля, як сонейко над съветам стаіць, ўсё Гануля.

Вось здаецца яму, што у возеры нехта баўтыхаецца і кричыць.

— Яна... Божэ мой, яна! І ён пялёх з грэблі ў ваду.. Выратаваў... Яна гэтак дзякуеца, плачэ, а ён яе цалуець. О, як яму добра! ..

— Тфу! каб цябе немач, каб цьбе! і брыкнуў сабаку у бок зато, што адагнаў яго фальшивыя мары, зато, што жаласна забрэхаў, пазіраючы яму у вочы, у саюму душу...

Да лесу схіліўся месяц. Зоркі гараць у небі і здаецца яму, што гэта ўсё Гануліны вочы на яго пазіраюць... вочы... вочы...

— О, Ганулька! Мілай! Сонейко мае! Адзін толькі раз вачамі яснымі з ласкай зірні на мяне!...

— Скажы мне, што рабіць? Загадай! Я родную вёску падпалию! Я свайго старога бацьку зарэжу! Павешуся сам!

Тфу! каб цябе немач, каб цябе!

...Чаму-ж тады не прыйшла. Як я цябе клікала...

Запеялі у лагчыне начлежнікі...

Доўга, доўга пазіраець сабака у вочы Крывому Саўцы, доўга, доўга.. Акамянеў мельнік.

— Гэтак, мусіць, і я на Ганулю пазіраю, як сабака на мяне?!

І кінуўся ён да сабакі, ахкапіў дрыжачымі рукамі сваімі яго і пачаў цалаваць у морду, у вочы і гарачыя сълзы яго пакрылі лахматую галаву сабакі, як расой...

Змітрок Бядуля.

Прасонкі Змітрака.

Дарота ускочыла і села на пасыцелі. Яна як-бы і не сама ускочыла, а бытцым нехта яе раптам падкінуў, паміма яе ўласнай волі.

Дарота ускочыла і села на пасыцелі. Яна як-бы і не сама ускочыла, а бытцым нехта яе раптам падкінуў, паміма яе ўласнай волі.

Дарота ускочыла і села на пасыцелі. Яна як-бы і не сама ускочыла, а бытцым нехта яе раптам падкінуў,

хіатр, Крафт-Эбінг, пацьверджае гэта: паведлуг яго, родная мова — самы найбольшы дэзвігацель пры духоўным развіцьці чэлавечества. Дзеля таго заўсёды і бачым, што там, дзе мова загубляецца, там і душа народу так сама губіцца, а вартасць культуры яго ўсё паменшаецца.

Розніца, каторая знаходзіцца ў мовах, залежыць ад псыхічных розніц народоў; *кожны народ выказывае у сваій мове сваю духоўную кон'юнктуру* (будоўлю). Мова, як дужа пекна, кожэ вядомы ўжо нам Гумбольдт, — гэта съветагляд. Чэлавек думае вобразамі, а свае думкі выказывае сымволамі, каторые яму найлягчэй знайсці ў сваій роднай мові; а чым багацей вобразамі тая мова, тым выдатнейшыя сымволы — слова; і калі яны зложэні ў гармонійны парадак, систэму, дык лягчэй ідзе і самае думаньне, а, значыцца, і прысваеніе культурных здабыткоў. Калі конструкція аднай мовы будзе паблутана конструкціей іншай мовы, — тады і працэс думаньня дужа задзэржваецца, бо толькі акуратнасць, гармонія ўсіх частак мовы пазваліе чэлавеку пры найменшай загубе псыхічнай энэргіі дахадзіць да найбольшых рэзультатаў. Родная мова знаходзіцца ў найлепшай гармоніі з душой свайго народу, бо ўжо органічна, хаця бы дзякуючы наследственнасці, найбольш дапасавана да яго разуму; у дэццаў ад самых ранніх гадоў яна развіваецца зусім аўтоматычна і пасъля аўтоматычна (без нікай загубы псыхічнай энэргіі) може адбіваць у сабе думку і чуцьцё чэлавека і найлягчэй апрануць яе у реальныя формы. Вось, дзеля таго мы ўсюды бачым, што паэты толькі ў роднай сваій мове твораць рэчы, каторые маюць найбольшую вартасць. Творыць можна толькі непасрэдственна. Пасрэдственна можна перэрэбляць. Такі Шаміко, каторага талент так пекна развіўся ў нямецкай поэзіі, гэта акуратна разумеў. Ён раней пісаў у сваій роднай мові — французскай, а пасъля ўжо перэкладыў на нямецкі. З Гоголем тое самае. Гоголь, як ведаем, быў украінец; толькі праз палітычна-соціальныя варункі зрабіўся ён расейцем і пісаў па расейску. А ўсё-ж такі, як вучыць Мандэльштам, добры знаўца літэратуры Гоголя, развіцьце яго творчэскай думкі ішло па русле чиста народна-украінскім; без ведама думаў ён (не гутарыў) па украінску, і дзеля таго ў тых поэтычных кавалках, дзе выказываецца творчесць, а не аналітычная думка, ўсе звароты — украінскіе, а не расейскіе. Шевчэнко так сама творыць рэчы ўсесвятнай вартасці толькі на украінскай

мове. Яго расейскіе вершы — зусім дрэнны. Калі-б пісаў толькі па расейску, то аб ім ніхто бы і ня чуў.

Калі процэс думаньня і чуцьця так моцна звязаны з роднай мовай у інтэлігэнтоў, то німа што казаць аб простым народзе. Калі народ той зменіць сваю мову, то зменіць і сваю душу, псыхіку, бо будзе ўжо інакш чуць, будзе думадзь паведлуг іншай псыхологічнай конструкцыі, гэткай, якая падходзіць для новай мовы. Гэты процэс духоўнай змены акуратна зауважыў гісторык французскай літэратуры Гастон Паріс; ён кажэ, што звязь паміж думкамі і выказываннем слоў такая моцная, што змяніць народу мову — тое самае, што змяніць яго душу. Бэльгічык Ван-Бээрс тое сама кажэ, хаця ў іншай форме: „перэмяніць народу яго родную мову — значыць забіць душу гэтага народу“. А ці маём права гэта рабіць, мы ўжо бачылі у прошлым нумеры.

I. М—скі.

(Далей будзе).

Жытса.

Неспакойна зашумело
Жытса маладое,
З ранку самаго трывожна
Шэпчэ зеляное.

Каласочки на саломках
Галавой качаюць,
Каплі роскі на іх лісьцю
Чыстым срэбрам зяляюць.

Што шуміш так неспакойна,
Жыцейко ў полі?
Ці яня чуеш, што пад грамам
Зляжэш ў роўным долі?

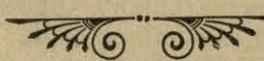
Ды і сонце ў цёмных хмарах
Твар свой закрывае;
Ой, відань, на навальніцу
Зранку прыпекае!

„Што-то будзе! што то будзе!“
У межах шэпчэ жытса.
Даль не ласкава туманам,
Смагаю закрыта.

Ой, ніхай лепш хмара з градам
Знікне ў чыстым полі,
Ніхай жытса, нашу ўцеху,
Не кране ніколі.

Не шумі-ж ты гэтак сумна,
Маладзенькі колас,
Бо нам ў сэрцы смутак родзіць
Шуму твайго голас.

Якуб Колас.

Ляці, думка...

Ляці, моя думка,
Ляці ты галубка,
У далёкую даль.—
У хмарку змяніся,
Стралою пусьціся
Між ветравых хваль.
Праменінамі сонца
Святліста зіні:
Як час ён праводзіць,
Ці весела сходзяць
У жыцьці яго дні?—
Здароўе як служыць,
Ці смущіца — тужыць
Парою за мной?
А ясные вочы
Ці часам марочэ
Боль горкай съязой?
На ўсё угледайся,
На ўсё прызірайся
Усё зразумей...
Як будзе ён смутны,
Ты чарам магуным
Нуду ўсю развой.
У пасвіці як ляжে,
Ды дум рой уражы
Гнаць стане ўсе сны:
Чарамі прадвесня
Пралоўненай песьні
Ты іх разгані.—

І байкаю казкай
Малёўны абрэзкі
Прад вочы стаўляй
Аб ясных дзён долі
Без жальбы, бяз болёў
На ліры іграй.
Як анёл бяз цела—
Дух ясны, дух белы
За ім ты хадзі
І зоркай святлістай,
Лучом прамяністым
Век цэлы цвіці.

K. Буйло.

З цыклю „Усъмешкі“.

Гутарка с паненкамі.

„Пабачце! Ластаўка малая
Для птушэнят гняздо зрабіла,
І клапатліва ўкруг летае,—
Аж паглядзець прыемна-міла!“

„Вельмішаноўные паненкі!
Тут ёсьць напэўна трохі цуду.
У гняздзечку мілым съценкі
І дно, яна зляпіла з бруду“.

Максім Богдановіч.

Беларускі Музыкальна-Драматычны Кружок на Купальле, ў ноч з 23 на 24 чэрвеня, устраівае Купальскае ігрышча. — Білеты посьле 15 числа г. м. можна будзе купляць у Бібліотэцы „Знаньне“ (Георгіеўскі пр. 4, кв. 10) і ў Рэдакціі „Нашай Нівы“. — Аб парадку ігрышча будуть раскленены па градзі асобныя абвесткі.

3 Беларусі і Літвы.

(Ад ўласных карэспандэнтоў).

В. Лазовічы, Мінск. губ. Слуцкаго пав. У аднаго тутэйшага гаспадара было вясельле. П'яные хлопцы началі трэбаваць гарэлкі толькі не ў гаспадара, а у дзяўчыны, што служыла ў яго з другой вёскі. Дзяўчына ім атказала, што яна, як наймітка, ня може даць ім гарэлкі. — „Давай! — кричалі хлопцы, — а то мы табе падсмалім вочы!“ Адзін хлопец, ці ненарокам, ці сумыслья сунуў дзяўчыні кіём і папаў ей якраз у вока. Бедную дзяўчыну завязылі у двор Горнаўшчыну да доктара ад вачэй. Доктар павінен быў ей толькі ахаяць тое мейсцо, дзе было вока, бо ўжо яно выплыло. Божэ мой, людзі і так съляпые, цёмныя, а ешчэ выкалываюць адзін аднаму вочы, каб гарш нічога не бачыць. Калі-ж гэта наша старонка парвець гэтыя старыя, іржавыя ланцугі, калі яна убярэцца ў яснае, съветлае, съятое? Калі?

Лявон Лобік.

З Слуцкаго пав. Мінск. губ. Са слоў селяніна з в. Куцоўшчыны Ф. К. Адзін с тутэйшых памешчыкоў зрабіў гэткую камэдію. Яму трэба было прывязыць да дому падравік са станцыі. Дарога была надта дрэнная, дык ён разаслаў загады па вальсцях, каб выгналі людзей правіць дарогі, бо будзе ехаць губэрнатар. Правілі дарогі. Нехта гукнүць: едзе губэрнатар. Усе высыпалі на вуліцу — і старыя і малыя. Нехта задзвіўся што, гэта так многа каней цягне губэрнатара. (Каней было 25), ды і то туга едзе. Калі зірнулі, аж гэта вязуць паравік. — „Вось які губэрнатар чугунны! — съмейліся селяне і са съмехамі і жартамі сталі расхадзіцца па хатах.

Л. Л—к.

Засынек Ізбішча, Вілен губ. Вілейск. пав. Крайск. Вол. 26 мая тут прылучылося такое здарэньне. Прыйшоў да шляхціца Дуброўскага за нечым блізкі сусед яго, Рагач. Дуброўскі быў п'яны і, меўши на Рагача нейкую злосць, скапіў сякеру, ды абухом ударыў у плечы два разы. Рагач прарабаваў уцячы, але ян мог і паваліцца. Ізноў падбег да яго Дуброўскі, ды вострым бокам сякеры цяпнүць яго па галаве і руцэ. Чуць живога павязылі Рагача у казённую бальніцу у м. Крывічы. Вось да чаго даводзіць гарэлка!

З. Б.

Марьянпольле, Вілейск. пав. Крайск. вол. У нядзелю, як людзі супакояцца ад працы, я люблю пахадзіць па глухіх кутках і пачуць нешта роднае... Якраз на-

вадь нейкіе прыемныя зыкі ні то музыкі, ні то песьні птушэк. У Зымітрака ад гэткай прыемнасці і дзіва круціцца галава, сціскаюцца грудзі і замірае сэрцэ, з вусноў ня сходзіць вясёлая усмешка. Але раптам перэрываецца яго настраенне: вось перад ім стаіць нейкая гідкая старуха і учапіўшыся за яго, цягне і штоўхает яго вон з гэтага саду, кажучы, што яму ужо пара выходзіць. Зымітрок сперша як-бы улякнуўся, а посьле, спахваціўшыся аблазліўся думаючы, як-же гэта, толькі мне аднаму пара выходзіць, а рэшта усе, нават мае сябрукі, застаюцца у гэткай прыемнасці і ён пачаў съпрацца з бабой аж чуць не да лаянкі, але тая ўсё ціснула і тоўхала яго, вось ён памкнуўся сілаю не дацца і на ісці, хоць бы прыйшлося да лупцоўкі, але бачучы, што і гэтымі сваіх правоў не абароніць, бо не хапае сілы упрацацца перад бабай, дык хапіўся за ласкавы способ і давай прасіцца, мадліцца, каб атстала ад яго гэта брыдкая баба, а

калі тая і на гэта не уважала, а кідаць садок Зымітраку вельмі не хацелося, то ён колькі хапало сілёнкі, пачаў прасіцца, каб яго тут пакінулі хоць на гадзінку, хоць на мінутку, каб ешчэ хоць раз паглянуць на гэтую красу, гэтую прыемнасць. Гэтак цяжка і балочажалка было разставацца Зымітраку с садком і ён, каб мог прарабіць гэту страшна праціўную бабу у саме сэрцэ. А яна тым часам не дрыгнуўшы ні аднай жылкай і не звертаючы увагі на яго сапраціўленыне і просьбы груба выштоўхнула за вароты садка. Тут за варотамі съяўлло непрыемна разануло яму вочы і ён перэд сабой убачыў гаспадыню. Дарота убачыўшы, што Зымітрок прачнікуўся прагукала: — уставай хутчэй, ды абуваіся. Я ўжо пайду кароў даіць. Глядзі-ж не засыні. Ты ўстань! Сядзь! — Напірала Дарота на хлопчыка, катормя ніяк не мог ачувацца прыйсці ў сябе. И калі Зымітрок, хоць гэта сама, як перш Дарота, са сплюснутымі вачамі, с плакучай мінай і хапаючыся церабіцца па

ўсім целі, падняўся і сеў, яна уяўшы даўнку выйшла. Зымітрок, хаця як яму цяжка не было, але па навыку, а глаўна помнучы, што калі другі раз будзяць, то бывае цяжэй на толькі вачам і галаве, але плецам, заўрзаў памкнуўшыся злезаць с пасыцелі, але тут успомніў, што трэба захапіць разам насавок с пад галавы. Толькі ён расцягнуўся каб да стаць яго і накланіць над саламянай падушечкай, як ужо перэляцеў саўсім у другі съвет. Цяпнер ужо ён у сваій роднай вёсцы з другімі сябрукамі, вельмі асцярожна і баязліва крадуцца у Яхімоў гарох. Сперша калія плоту яны ішлі ракам, а затым па бульбі прыляглі, расцягнуўлісь шычтна каля зямлі папаўзлі ніцком. Вось яны ужо у гаросі, сэрцы у іх бьюцца ад радасці і страху, аж грудзям здаецца цяжка, а вачонкі так разгараюцца завісцю, бо гарох гэткі прыманчывы: вялікі, стручністы, стручча так прости гранкамі вісіць, а пэўна-ж ён і смачны. У Зымітрака прости аж сялінкі цякуць, але есць яго не-калі было, яны толькі стараліся, хапаліся, як можна больш яго на-шчыпаць. Вось у Зымітрака на-біта ужо поўна бітком пазуха, стручча аж пачынае ціснуць на грудзі, а ён ўсё ешчэ думае: ну ешчэ хоць троху прыбаўлю, хоць колькі стручкоў. Ён ніяк ня може адарвацца вачамі ад такіх гранак стручча. Аж тут раптам нешта порсце па плячох: раз, ды і другі раз, вось тут Зымітрок, здаецца, увесь і амёр ад упуду. Во папаліся! Гэта пэўна Яхім падумаў ён і хоць бытцым на чуе, ды ешчэ шычтнай прытуліўся да зямлі, за-крываючы запазуху з гарохам. А посьле нейкай сіла хапіла і перэвярнула яго. Зымітрок тут ужо на ўцершу ад страху і разняў вочы. Перад ім стаяла гаспадыня с прутком у руках і кричала: — „Што-ж ты гэта здурнеў?! Во, пра-куда! Жыві мне, а то разшматаю!..“ Ен цяпнер зразу ўцімі ў чым тут інтэрэс і як куля покатам сказаіў-ся с пасыцелі. К. Олехновіч-Чэркас.

брыў я на гэты засыценак. Увайшоў у хату, дзе толькі адна старая кабецина сядзела на ложку, засланым самадзялкам дываном з вельмі пекнымі узорамі.— „Дзень добры ў хату!— „Дзень добры!— Сей. Разгутарыліся; так і сяк.— „Паграбуй, кабецина, запеяць старасвецкую песенью!— „А панок! а даражэнкі! нашто ж ты жартыса старой строиш! Усе-ж маладые саромяцца маіх песен!— „Не, бабулька, не!— так і так і неяк утлумачнё, каб запеяла. Адну за другой перапісаў 13 песень. Пеяла бабулька... і я ў гэты момант бачыў маю бацькоўшчыну с таго часу, калі людаі хадзілі у сваіх нацыональных апратках, маліліся Богу ў сваей роднай мове, адбываліся суды і пісаліся законы па нашаму. І надта маркотна зрабілося мне: чаму мы беларусы кідаем свае хлябы, ды зьбіраем зёрны чужындоў? Чаму мы забываєм сваю багатую гісторыю і свой бедны народ? Чаму мы ня бачым усяго даўнага хараства і пазії нашага народа? Ой, беларусы!...

Змітрока Бядулі.

М. Крайск. Вілейск. пав. С першага студня гэтага году тутэйшы падрадчык, І. Ш., павінен быў дзяржаць па кантракту стойку ешчэ два гады за 850 руб. у год, а каб набіць тужэй сваю машну грашамі і не страпіць 200 руб. залогу, І. Ш. пачаў прасіць земскага начальніка звольніць яго ад кантракту, ён „стар і ня дуж“ і ня можэ займацца гэткай справай. Земскі загадаў абсудзіць гэту справу валасному сходу. Перад сходам І. Ш. давай паць чортавым зельлем выбарных. Наглытуўшыся праклятай гары, выбарные звольнілі „старога не дужога“ І. Ш. ад кантракту, а стойку аддалі другому падрадчыку К. за 1.000 руб. Тады І. Ш., убачыўшы, што і яму за гэтыя гроши спадручна дзяржаць стойку, паслаў к новаму падрадчыку сваіх агентоў, каторые застрашылі К., што надта цяжка дзяржаць стойку. К. спужаўся і атказаўся. Выбарные, насмактаўшыся, як вужакі, надкінулі ешчэ і здалі стойку І. Ш. за 1,200 руб., даўши лішніх 350 руб., каторые аказаўся такім гаючым бальзамам для „старога і не дужога“ І. Ш., што той зразу пачуўся „маладым і дужым“ і грозіць сагнунць у барані рог кожнаго, хто асымеліца што колечы гаварыць аб гэтым.

Крайскі Аборыген.

В. Міхеевіка. Могілеўск. губ. Горацк. пав. Каля нашай вёскі, сярод зялённых берагоў працекае маленькі гаварлівы ручай. Мейсцамі ёсць каўдобінкі— віркі, па грудзі узросламу чалавеку. У гэткіх вірках летам у гарачыя дні палашчуцца дзеці і сівіні. Ніхто ня думаў, што гэткі спакойны маленькі ручак можэ забраць чэлавече жыцьцё. А гэта здарылося 26 мая. На рэчку пайшлі 4 хлопчыкі і пачалі гуляць з водой: плавалі і ныралі, паслья кідаліся з берагу ў воду галавой, куляліся там і выплывали наверх. Калі адзін скакаў, другіе угледаліся. Вось, дайшоў чарод да Арсенькі Аверьянава, адзінаццаці гадовага хлопчыка. Ён скочыў, схаваўся пад водой і не выплывае.— Віш, які майстру нырцы даваць, гэтак доўга не выходзе!— завідна гаварыла „цубліка“. Прайшло мінут дзесяць, тады толькі дзеці дагадаліся, што тут нешта не так, і с крыкімі пабеглі ў вёску. Цераз поўгадзіны прыбег с поля зродны брат і выцягнуў сплюздёныя труп; не памагло і адкаляхіванне. Хлопчык ня мог выплыць, увяз нагамі на дне у глей.

С. К.—ль.

В. Прывора. Гомельскага пав. Могіл. губ. Адна кабецина з гэтай вёскі бачучы, што топіцца (у реч-

цы яе 12 гадовы сын, кінулася ратаўцаў яго, але утапілася і сама.

П. М.

В. Старая Мільча, Гомельскага пав. 30/V малая дзяўчынка цягнучы ваду с студні, укінулася у яе і утапілася Івонекі.

В. Крунец, Гомельскага пав. 31 мая град пабіў на 200 десяцінах збожже селян гэтай вёскі.

Пятрукоў.

Вілкомір, Ков. губ. Наши вілкомірцы думалі, што хоць адзін іхні горад уратуецца ад усяе тae карысці і славы, якую прыносяць сабою „пацешныe“. Але не так выходзіць, як думаеш. Якраз у часі экзаменаў, мусіць „па предпісанню звышэй“, заведуючы гарадзкім вучылішчам загадаў устроіць пацешную роту. Выпісалі у інструктары „сокала“, а дзецям загадалі зрабіць стрэльбы і пашыць асобную парадную адежу: кашулькі белыя без каўняроў, белыя шапкі і парткі... С першага разу дзеці ўзяліся за гэта з ахвотай, але яна мусіць скора ападзе, бо кожны дзень прыходзіцца ім маршаўца па горадзі і вучыцца шагісцікі і срою на казарменным надворку у гарачыню да 25 градусоў. А разам з маршоўкай съпеваць песьні: „За кавказскими горами“, або „Было дъло подъ Полтавой“. Гэтак дзецям зашчэпляецца ваенны і патрыотычны дух у Вілкоміры, калі ўесь вучоны і разумны съвет асуадзіць гэты способ ужо даўно, а нідаўна нават расейскае ваянне ведамство высказалося супроты яго.

П. Гарт. (не вілкомірэц).

З усіх старон.

Пецербург. 27 мая ізноў перетрасылі і арэштавалі багата вучнёў вышэйшых школ і работнікоў. Арэштавалі 30 краўцоў, каторых западозрылі, што яны належаць да забастовачнага камітэту. На фабрыцы Эрыксона разлічэнныя работнікі замянілі новымі, новые работнікі так сама сталі дамагацца эканомічнага палепшэння і іх разлічылі.

= Забаставала фарфоровая фабрика Корніловых

= Пецербурскі граданачальнік наказаў выдаць усім стражнікам, каторые спынялі работнікі дэмонстранці, па 15 рублёў.

= Міністэрства ўнутраных спраў забараніло вучыцельскіе курсы у Пецербурзе, кторыя мелі адкрыцца з юня. Кажуць, што аб забароне стараўся Кассо. Вучыцелёў, каторые мелі прыехаць на курсы, паведамілі аб закрыцці з'езду тэлеграмамі.

= Новую раду саюзу рускага народу закідаюць заявамі ад адзелу саюзу аб tym, што многа людзей кідае саюз, бо нездаволены апошнім з'ездам.

= Памёр генерал Томашэвіч, каторога цягнулі пад суд за падлогі і растраты. Справу проші яго прыпынілі.

Масква 30 мая тут адкрылі памятнік Імператару Аляксандру III.

Харкоў. У пасёлку Дзітруцы, нідалёка ад Макеўкі, паліція аступіла дом, дзе засеў гурт грабежнікоў. Грабежнікі не хадзелі здацца. Яны выслалі з дома двох кабет з дзяцёнкамі, а самі пачалі перастрэлку. На помач паліціі прыбылі казакі. Калі выстрэлы з дома прыпыніліся, паліція увайшла туды. Там лежало пяць трупіў. У домі знайшлі бомбы і склад аружжа. У часе перастрэлкі катара цягнулася чатыры гадзіны, с паліціі нікога не ранілі.

Новочэркаск. У Новочэркаскай палітэхніцы закончыліся экзамены. Не здалі экзаменоў і увольнінцы 150 душ студэнтоў. Студэнты хадзелі склікаць сходку. Групамі збіраліся яны ў карыдорах і на па-

надворку інстытута. Каля політэхнікі многа паліція.

Краменчук. Памешчык Замікулін, каб скарэй дастаць спадак, укінуў у калодзезь сваю матку. Яго арэштавалі.

Астрахань. Тут здарыўся першы у гэтым гаду выпадак халеры. Памёр работнік, прахварэўшы адзін дзень.

При гэтым нумеры разылаецца усім падпішчыкам пробны № 3 „САХА“ і аўвестка аб стрэльбах.

Агляд қніг.

Выйшлі з друку новыя беларускія кнігі:

„Маладая Беларусь“. Зборнік сэрыя I, сшытка 1. Пецербург 1912 г. Выдаўніцтво суполкі „Загляне сонцэ і ў нашэ ваконцэ“. 160+IX ст., цэна 1 рубель. Змест: Заместа прадмовы. *На дарозі да новага жыцця*: А. Новіны. *Родны край* (верш) А. Паўловіча. *Сон на кургане*, драматычная пазма ў 4 абразох, Янкі Купалы. *Асеньніе лісты*; *Лініял*, апаведання прозай. Іёткі. *Хутара-ра, хутара!* Лявона Хмураго. З беларускаю выдавецкаю руху. *Атчом суполкі „Загляне сонцэ“*. Некалькі слоў аб дзяячоў апратцы (нарыс крытычны); *Пчэліна-жывёлка* малая (нарыс крытычны). Акладка работы Г. М.; Застаўкі рэсунку Власта.

У палаўніне лістапада (наябра) летацця 1911 года рэдакція „Маладой Беларусь“ разаслала праспект свой, у каторым пісалася што: „Сучасная беларуская мысль выліваецца на паперу ў „Нашай Ніве“, Календарах і беларускіх кніжках. З гэтых выданьнёў кожнае мае сваю мэту. Аднак усё болей і болей знаходзіцца між прабудзіўшыміся беларусамі думак і твороў, для каторых з розных прычын німа мейсца ў сучасных беларускіх выданьнях, і многа ёсьць такіх людзей, каторых сучасныя беларускіе выданьня мала здавальняваць. Вось з гэтай прычыны ўжо даўно чуеца патрэба такога выданьня, дзе-бы маглі знайсці прыпынак дасюль бяздомныя творы, дзе-бы магла падзяліцца сваімі думкамі *уся Маладая Беларусь*“.

Чытаючы гэта, мы мелі права спадзевацца, што першая кнішка „Маладой Беларусь“ дасць у творах наших пісьменнікоў болей-меней поўны абрэз нашай новай літаратуры. З друкаваных у „Нашай Ніве“ пастоў мы знаем больш 60 імён, прэдстаўнікоў прозы—40 з лішкам. І, як нам вядома, у Рэдакцію „М. Б.“ пасыпалося багата вельмі ценных матэр'ялоў, каторых хапіло-бы, каб у першым інтэлігэнцкім выданьні былі прэдстаўлены хадзі лепшыя нашы пісьменнікі. Тымчасам Рэдакція „Маладая Беларусь“ пайшла па другой дарозі. у першай кніжцы яе бачым дзяўве вялікія рэчи— „Сон на кургане“, каторы заняў больш со-

тні страніц, і „На дарозі да новага жыцця“—26 страніц, а для разшты „Маладой Беларусь“ аддзялілі адно толькі каля дзесятка страніц, даўшы пару драбніц. І ўсё.

Мы на будзем цяпер разбіраць па-асобку кожнага твору, якіе памешчэні ў „М. Б.“. Скажем толькі, што Рэдакція „М. Б.“ зрабіла лепш, каб выдала „Сон на кургане“ асобнай кніжкай, не прышліяючы да яго німа ведама на што тых дзесятка карцін, на каторых надрукаваны творы другіх пісьменнікоў. Тады кожны ведаў бы, што ён можэ ў тэй кніжцы знайсці. А цяпер з усей „Маладой Беларусь“ ярка прэдстаўлены толькі адзін Купала. Ещэ калі-б кніжкі „М. Б.“ выходзілі часцей— хадзі-бы кожны месяц дык праз год міністэрства быў можна было бы пазнайміцца с творамі лепшых беларускіх пастоў і белетрыстоў; але як кніжкі „М. Б.“ выходзіць будзе на 1—2 ў год, дык з усей грамады наших пісьменнікоў мала хтосьці чароду дачэкацца: жыцьцё не стаіць на мейсцы, кожны год дзея новых працоўнікоў на роднай ніве, і яны, на глядзячы на аўвесткі рэдакціі „М. Б.“, якраз не здалеюць знайсці ў „М. Б.“ сабе прыпынку.

Думаем, што выпускам другога ўыштыку рэдакціі „М. Б.“ паправіць сваю аблылку і ў чатырох об'вешчэніях кніжках дасць папраўдзі абрэз „Маладой Беларусь“, памяшчэнішы творы шырокага круга наших пісьменнікоў, і з большай увагай будзе аднасіцца як да корэктур, каторая зроблена слаба, так і да эстэтычнага выгляду кніжкі, каб не было перакручэных уверх нагамі заставак, як было цяпер, і т. п.

Як багацеюць чэскія селяне. Напісаў па польску Маліновскі, на беларускую мову пераклала Зязюлья. 46 стр., цэна 10 кап. Гэту кніжку усім падпішчыкам рэдакція разаслала дарма, як прыдатак да „Н. Н.“. Кніжка гэта паказывае, як супольнымі сіламі, хаўрусам, чэскія селяне выбіліся з беднатаў і цемнаты і заахвочывае усіх браца да гэткай супольнай працы. Напісана жыво, цікава.

Рэдактар-Выдавец

А. Ўласоў.

Усе загранічныя (ва ўсіх гасударствах Заходнай Эўропы і ў Паўночнай Амерыцы) пачтовыя канторы прыймаюць падпіску на „Нашу Ніву“ і самі дбаюць аб tym, каб газэта даходзіла акуратна. Дзеля гэтага радзім нашым загранічным падпішчыкам не турбавацца сперасылкай грошы, а плаціць падпіску за „Нашу Ніву“ у сябе на почці.

„САХА“

Першы беларускі месячнік сельскай гаспадаркі

Выйшла ужо трэцяя кнішка.

«САХА» дае практичныя рады па ўсіх аддаелях сельскай гаспадаркі, дастасаваныя да наших варункоў і клімату

ПАДПІСНАЯ ЦЭНА:

На 1 год 1 руб. 20 кап.
на 6 месяцеў » 60 »

Цэна асобнага нумера 8 кап., з дастаўкай да хаты 10 кап.

Пробны нумэр высылаецца дарма.</p